

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN ARAPÇAYA YÖNELİK METAFORİK ALGILARI

 Hasan UÇAR^a

 Yunus Emre SAYAN^b

Öz

Bu çalışmanın amacı, zorunlu ve seçmeli ders olarak okutulan Arapça dersine yönelik Anadolu İmam Hatip Lisesi (AİHL) öğrencilerinin metaforik algılarını tespit etmektir. Öğrencilerin söz konusu dile ve bu dili öğrenme sürecine ilişkin algılarını ortaya çıkarmada kullanılan metaforlar, muhatap kitlenin tanınmasına yardımcı olduğu gibi öğretici tutumlarını belirleme konusunda da rehber bir niteliği haizdir. Liseli bir öğrenci, kavrama yeteneğinin geliştiği bir evrede bulunduğu için dil algısını ifade edebilmektedir ve bu durumun en somut ifadeyle bilinmesi öğrencilerin mesleki hayatları için önem arz eden lisans eğitimlerine yönelik atacakları son adımda müstesna bir önem arz etmektedir. Daha önce liselerde buna yönelik bir çalışmanın yapılmamış olması ve araştırmaya konu olan okulun LGS’de başarılı bir okul olması, araştırmanın sonuçlarına olan ilgiyi artıracak ve kıyas edilebilir çıktılar sunacaktır. Öğrencilerin dil öğrenmeye karşı hazır bulunuşlukları, öğrenecekleri dile karşı ilgi, tutum ve davranışları anlamada etkili rol oynamaktadır. Zira dile yönelik öğrencilerin dünyasındaki olumlu metaforlar, dil öğrenme sürecini pozitif; olumsuz metaforik algılar ise negatif olarak etkileyebilmektedir. Çalışma sonunda öğrencilerin Arapçayı din dili olması bakımından önemli gördükleri ve Arapçaya ekmek-su gibi bir değer atfettikleri görülmektedir. Konjonktürel olarak Arapçayı gerekli gören öğrenciler olduğu gibi, Arapçayı gereksiz bir ameliye sayanlar da yok değildir. Öğrenciler bu dili tam anlamıyla ihata edemeyeceklerini okyanus, dilin zorluğunu dağ, dile çift yönlü bakış açılarını dikenli gül vb. metaforlar ile ifade etmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Arap Dili ve Belagatı, Metafor, Dil öğretimi, Yabancı dil, Anadolu İmam Hatip Lisesi.

^a Sorumlu Yazar, Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, ucarhasan42@hotmail.com

^b Doç. Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, ysayan@gmail.com

METAPHORICAL PERCEPTIONS OF ANATOLIAN IMAM KHATIP HIGH SCHOOL STUDENTS TOWARDS ARABIC

Abstract

Arabic is taught as a compulsory and elective course in Anatolian Imam Khatip High Schools. The aim of this study is to determine students' metaphorical perceptions towards Arabic. In foreign language teaching, metaphors are used to reveal students' perceptions of foreign language and the process of learning this language. A high school student is able to express his perception of language because he is at a stage where his comprehension ability is developing. Knowing this situation in the most concrete words is of exceptional importance in the last step that students will take towards their undergraduate education. Therefore, high school is important for their professional life. The fact that no previous study has been conducted in high schools and the school under investigation is a successful school in the High School Entrance Exams will increase the interest in the results of the research and provide comparable outputs. In foreign language learning and teaching, along with the teaching process, students' readiness to learn a language, their interest, attitudes and behaviours towards the language they learn also play an effective role. As a matter of fact positive metaphors about the language in students' world affect the language learning process positively. At the end of the study, it is seen that students see Arabic as important in terms of being the language of religion and attribute a value to Arabic like bread and water. As of the current period, there are students who see Arabic as necessary, but there are also those who consider Arabic as an unnecessary task. Students expressed their inability to fully encompass this language with metaphors such as the ocean, the difficulty of the language as a mountain, and their two-way perspective on the language as a thorny rose.

[The Extended Abstract is at the end of the article.]

Keywords: Department of Arabic Language and Rhetoric, Metaphor, Language teaching, Foreign language, Anatolian Imam Khatip High School.

Giriş

Allah (cc) insanı konuşan bir varlık olarak yaratmıştır. İlk insandan itibaren her insan topluluğuna, aralarında iletişimi sağlayacak bir dil nimeti vermiş; yeryüzündeki her dilin, bize Allah'ı hatırlatan bir âyet olduğunu bildirmiştir. Her insan topluluğuna mesajlarını, içlerinden görevlendirdiği elçilerle kendi dillerinde ulaştırmıştır.

İslâm'ın son mesajının dili olarak Arapça, Kur'ân'ın indiği dönemden itibaren daha özel bir anlam kazanmış; İslâm'ın son elçisinin dili olması,

İslâm'ın temel kaynakları açısından ilim dili, müntesibi olan Müslümanların ise ezan, namaz gibi ibadetlerinde kullandıkları ibadet dili olması ile değerini artırarak devam ettirmiştir. Arapça, günümüzde yaklaşık 420 milyon insanın anadili ve 1,5 milyarı aşkın Müslümanın ibadet dili olmasının yanı sıra; dünya dil ailesinin bir üyesi olarak Suudi Arabistan, Yemen, Birleşik Arap Emirlikleri gibi 22 Arap ülkesinin resmî dili, Arap olmayan fakat halkı Müslüman olan 24 ülke insanının kullandığı bir dildir. Birleşmiş Milletler, bu dilin dünyadaki önemi ve rolünün büyüklüğü sebebiyle Arapçayı 1974'te 6. resmî dil, 18 Aralık tarihini de Dünya Arapça günü olarak kabul etmiştir.

Arapça öğretimi, Türkiye'de "yabancı bir dil" olarak lisans düzeyinde İlahiyat ve İslâmî İlimler Fakülteleri ile Arap Dili ve Edebiyatı, Arapça Öğretmenliği ve Mütercim-tercümanlık bölümlerinde okutulmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde ise Arap dilini CEF (OBM) A1-A2 düzeyinde hem yazılı hem sözlü iletişimde kullanabilme amacına matuf olarak ilköğretim 2.-8. sınıflar için seçmeli *İlköğretim Arapça Dersi*; Ortaöğretimde 9.-12. sınıflar için seçmeli *Ortaöğretim İkinci Yabancı Dil Arapça Dersi* öğretim programları hazırlanmıştır. İmam Hatip Ortaokullarında ise ilköğretim Arapça Dersi Öğretim Programı'na binaen 5.-8. sınıflarda Arapça zorunlu olarak okutulmaktadır.¹ Anadolu İmam Hatip Liselerinin (AİHL) 9. ve 10. sınıflarında *Anadolu İmam Hatip Lisesi Arapça Dersi* öğretim programı çerçevesinde zorunlu yabancı dil olarak okutulmaktadır.²

AİHL'lerde 11. ve 12. sınıflarda *Mesleki Arapça* adıyla, İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri bağlamında İslâmî İlimler alanındaki dinî eğitim dersleri olan siyer, hadis, fıkıh, akaid, tefsir gibi temel disiplinleri anlama ve bu ilimlerle ilgili literatürü kazandırma amaçlı "ilim dili" olarak okutulmaktadır. Yine AİHL'lerde, 11. ve 12. sınıflar için seçmeli *Arapça Metin Mukâleme Dersi Öğretim Programı* hazırlanmıştır.³ Arapça öğretimi aynı zamanda yaygın eğitim kurumlarında Halk Eğitim Merkezleri ile özel öğretim kurumlarında ve STK'larda da yapılmaktadır.

Yabancı dil öğretimi, dil öğrencileri ve dil bilimciler yanında eğitimcilerin ve gelişim psikologlarının da ilgi alanındadır. Zira son yıllarda dil öğreniminde bilişsel boyuta ek olarak duyuşsal boyut da ön plana çıkmış,

¹ MEB, İlköğretim Arapça Dersi (2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı (İlköğretim Arapça Dersi (2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı), *İlköğretim Arapça Dersi (2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı* 82 (30 Kasım 2016).

² MEB, "Öğretim Programları", <https://dogm.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/14> (2024).

³ MEB, "Öğretim Programları" (2024).

bu yönde çalışmalar yapılmıştır.⁴ Dil öğreniminde duyuşsal boyut incelenirken metaforlardan da yararlanılmıştır.

Metafor basitçe tanımlanacak olursa bir kavramın, başka anlamlara gelecek şekilde bilinenin dışında kullanılması olarak tanımlanmaktadır.⁵ Metafor, görünmeyen bazı anlamları görünür kılma; bilinmeyen, ifade edilemeyen şeyleri bilinenden hareketle ifade edebilmeyi sağlar. Mesela bir çocuk; “Annem, benim güneşimdir” dediğinde anne karakterinin önemli bir insan olduğunu fark ederiz. Bu metafor “annenin” çocuğun dünyasında çok önemli bir rolü ve varlığının güçlü bir figür olduğuna işaret eder. Dünyanın varlığı Güneşin varlığına muhtaç olduğu için “Güneş” kelimesi, kavramsal olarak çocuğun zihnindeki anne kavramına denk bir şekilde yaygın olarak kullanılmaktadır. Tümel bir kavram ve bir cins isim olarak “anne” kelimesini anlamak, varlığı zihnî olduğu için karmaşık gelebilir ancak Güneş, haricî varlığı aşikâr olduğu için anne kavramının somut bir şekilde kavranılmasını kolaylaştırabilmektedir.

Öğrencilerin ana dilleri dışında öğrendikleri yabancı dili nasıl algıladıkları, öğrenme öncesi psikolojik hazır bulunuşluğunu etkilemektedir. Onların algılarının bilinmesi, eğitim-öğretimin ön aşamasında hazırlanacak olan verilerle öğrencilerin hazırlık sürecinde ön yargılarının kırılmasına yardımcı olacak ve daha etkili bir öğrenme ortamının hazırlanması mümkün olacaktır. Zira öğrencinin öğrenme sürecindeki inanç ve tutumları, öğretim üzerinde olumlu etki oluşturmada ve eğitimi sürdürebilir kılmada bir araç olarak kullanılabilir. Bu bağlamda bireylerin dile dair zihin dünyalarındaki benzetmeleri ortaya çıkarmanın etkili yöntemlerden biri de metafor kullanımıdır.⁶ Nitekim dil üzerinden üretilecek metaforların dil öğretiminde etkili olduğu araştırmacılarca ifade edilmektedir.⁷

Metafor yalnızca dili edebî düzeyde tanımlamanın bir aracı değil, aynı zamanda öğrenilecek olan yabancı dile ilişkin inançları pratik bilgiye

⁴ Sevim Özdemir, “Üniversite Öğrencilerinin Bir Yabancı Dil Olarak Arapçaya İlişkin Metaforik Algıları (Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği)”, *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 38 (2017), 36.

⁵ TDK, “metafor”, *Türk Dil Kurumu* (2024).

⁶ İbrahim Limon, “9. ve 10. Sınıf öğrencilerinin Yabancı Bir Dil olarak İngilizceye yönelik Metaforik Algıları”, *International Journal of Social Sciences and Education Research* 1/2 (2015), 446.

⁷ Gül Şen Yaman, “İmam-Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Arapçaya Yönelik Metaforik Algıları”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 47 (2017), 336; Leonardo Veliz - Scott Smith, “On the Teachability of Figurative Language: Teachers’ Perceptions of the Role of Metaphor in English Language Teaching in Chile”, *Colombian Applied Linguistics Journal* 23/2 (2021), 141-154.

dönüştüren bir iletişim ve bilgi aracıdır.⁸ Öğrencilerin akıllarında olanı metaforik algılar ile gerçek kavramlara dönüştürmek, onların Arapça öğreniminde farkındalıklarının gelişmesini de sağlayacaktır.

Dil öğretiminde başarı açısından kelimeleri doğru telaffuz etme, dil bilgisi ve kavram bilgisi kadar öğrencinin zihin dünyasında öğrendiği dil algısının yönlendireceği bilgiyi anlamlandırma ameliyesi de önemlidir. Bu bağlamda öğrenenlerin dil öğrenme sürecindeki inanç ve deneyimlerini incelemek için metafor kullanmak, anlamlandırma adına çok faydalı görünmektedir. Çünkü metafor “yaşayan, düşünen, deneyimleyen ve hisseden kişiyi dil öğrenme sürecinin merkezine koymaktadır.”⁹ Zira algı ile olgunun örtüşmesi öğrenciyi öğrenmeye teşvik eder, öğrenme heyecanını artırır. Bu durum, öğrenme sürecinin kalitesini ve öğretme stratejilerini aynı anda geliştirebilmektedir. Öğrenme sürecine olan inanç hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından dil öğreniminin nasıl gerçekleştirileceği üzerinde olumlu etkiye sahip olan sürece yönelik yeni algıları doğurmaktadır. Bu da metaforun uygun şekilde kavramsallaştırıldığında başarılı dil öğrenimini belirlemede olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.¹⁰ Zira öğrenen tarafından anlamlı bulunan, öğrenenin istek duyup içselleştirdiği bilgi öğrenilir.¹¹ Dolayısıyla metaforlar, öğrenenin bazı olguları zihninde anlamlandırmasını sağlayabilir ve öğrenmeyi kolaylaştırabilir.

Literatürde öğrencilerinin Arapça ile ilgili metaforik algıları üzerine ortaokul¹² ve yükseköğretim¹³ düzeyinde çalışmalar bulunmaktadır. Ancak Anadolu İmam Hatip Liseleri ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Seçilen okulun LGS sonuçları bakımından AİHL içerisinde çalışmanın yapıldığı yıl dikkate alındığında ilk üçte yer alması, öğrencilerin dillerine pelesenk olan

⁸ Heri Mudra - Nurul Aini, “‘English Learning Is Like...’: Metaphorical Perceptions of Prospective English Teachers About Language Learning Process”, *JEELS (Journal of English Education and Linguistics Studies)* 7/1 (2020), 73.

⁹ David I. Hanauer, “Meaningful Literacy: Writing Poetry in the Language Classroom.”, *Language Teaching* 45/1 (2012), 1.

¹⁰ Mudra - Aini, “‘English Learning Is Like...’: Metaphorical Perceptions of Prospective English Teachers about Language Learning Process”.

¹¹ Özdemir, “Üniversite Öğrencilerinin Bir Yabancı Dil Olarak Arapçaya İlişkin Metaforik Algıları (Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği)”, 36.

¹² Şen Yaman, “İmam-Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Arapçaya Yönelik Metaforik Algıları”.

¹³ Özdemir, “Üniversite Öğrencilerinin Bir Yabancı Dil Olarak Arapçaya İlişkin Metaforik Algıları (Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği)”; Nedim Öz - Ahmet Gür, “Arapçaya Metaforik Bir Yolculuk: Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Yabancı Dil Algısı”, *Hitit İlahiyat Dergisi* 22/2 (30 Aralık 2023), 745-761.

ve alanın eğitimcilerinin karşılaştıkları “Arapça zor bir dil” tanımlamasının anlamlandırılması açısından önemli görülmüştür. Anket sorusunun açık uçlu olması ise öğrencilerin zihin dünyalarına öğrendikleri dili tanımlama noktasında bir sınır getirmemeyi ve temel amaç olmamakla birlikte genelleme yaparken objektiviteyi artırmayı amaçlamaktadır.

Çalışmanın problem sorusu; “Anadolu İmam Hatip Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin yabancı bir dil olarak Arapça dersine dair sahip oldukları metaforlar nelerdir?” şeklindedir. Bu temel problem bağlamında;

- Öğrencilerin sahip oldukları metaforlar, ortak özellikleri bağlamında hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?
- Öğrencilerin Arapçaya dair algıları cinsiyet ve mezun olunan ortaokula göre değişkenlik göstermekte midir?

A. Yöntem

1. Araştırma Deseni

Araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan, farkında olunan ancak derinliğine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olguların tespit edilmesini sağlayan olgubilim (fenomenoloji) deseniyle yapılmıştır.¹⁴ Olgubilim (fenomenoloji) tanımlayıcı niteliğe sahip bir araştırma desendir. Burada genelleme yapmak bir amaç değil, olguları tanımlamak, en önemli amaçlardan biridir.¹⁵

Veri analizi, yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmayı amaçlar. Buna yönelik yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılma çabası bulunur. Bu, kesin ve genellenebilir sonuçlar ortaya koymasa da olguyu daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olabilecek sonuçların ortaya koyacağı örnekler, açıklamalar ve yaşantılarla bilimsel alan yazına ve uygulamaya yönelik önemli katkılar getirebilir.¹⁶

2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2023-2024 öğretim yılında Konya ili Selçuklu ilçesi Mahmut Sami Ramazanoğlu Anadolu İmam Hatip Lisesinde öğrenim gören 211 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma için 279 öğrenciden form toplanmış; bunlardan 68’i anlamsız ifade ve eksik içerikleri sebebiyle

¹⁴ Ali Yıldırım - Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016), 72.

¹⁵ Ulun Akturan - Atakan Esen, “Nitel araştırma yöntemleri”, *Fenomenoloji* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2008), 84.

¹⁶ Yıldırım - Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 75.

çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, mezun olduğu ortaokul türü, sınıf düzeyi bilgileri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcı Bilgileri

	Erkek		Kız		
	İHO	Ortaokul	İHO	Ortaokul	Toplam
Hz.	5	6	19	1	31
9	22	8	27	11	68
10	8	2	24	5	39
11	7	3	37	7	54
12	11	3	4	1	19
	53	22	111	25	211
	75 (%36)		136 (%64)		

Araştırmaya 211 öğrenci katılım sağlamıştır. Araştırmaya katılan örneklem grubundaki öğrencilerin 136'sı (%64) kadın, 75'i (%36) erkektir. Öğrencilerin 31'i hazırlık sınıfı, 68'i 9. sınıf, 39'u 10. sınıf, 54'ü 11. sınıf, 19'u 12. sınıf düzeyinde öğrenim görmektedir. Son sınıf öğrencilerinin katılım azlığı, çalışmanın yapıldığı sürecin üniversite sınavlarına yakın olmasından kaynaklı olduğu değerlendirilmektedir.

3. Etik Kurul Onayı

Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Bilimsel Etik ve Değerlendirme Kurulu'nun 11.06.2024 tarih ve 7 sayılı onayı ile idari izinler alındıktan sonra öğrencilerden ve velilerinden alınan gönüllü onamlar sonrası çalışma uygulanmıştır.

4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmaya dahil çalışma grubu öğrencilerinin Arapça dersine ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla belirlenebilmesi amacıyla öğrencilerden formda belirtilen "*Arapça gibidir/benzeridir. Çünkü*" şeklindeki cümleyi tamamlamaları istenmiştir. Metafor kısmı sonrasında "çünkü" ifadesi ile üretilen metaforun gerekçelendirilmesi amaçlanmış, gerçek sonuçlara ulaşılması hedeflenmiştir.

Araştırma "Google form" aracılığıyla Selçuklu Mahmut Sami Ramazanoğlu AİHL'de öğrenim gören hazırlık, 9., 10., 11. ve 12. sınıf öğrencilerine gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanmış, veriler 11-24

Haziran 2024 tarihleri arasında toplanmış, araştırma öncesi katılımcılardan ve velilerinden gönüllü onamlar alınmış ve çalışma, etik ilkelere uygun olarak yapılmıştır. Gönüllü katılımcılardan samimiyet ilkesine binaen özenli olmaları istenmiştir.

Araştırmanın yürütülme aşamaları ve verilerin analiz süreçleri ayrıntılı belirtilmiştir. Katılımcıların verdiği her bir cevap anlamsal içeriğe göre tema ve kategorilere ayrılmıştır. Çalışmanın güvenilirliğini artırmak amacıyla veriler, sayısal olarak ifade edilmiş¹⁷ tablolaştırılarak okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenlenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın iç güvenilirliğinin tespiti için verilerin kodlanması ve temaların oluşturulması, araştırmacılar ile dil eğitimi alanında doktora yapmış uzman bir kişi tarafından birbirlerinden bağımsız olarak yapılmış ve karşılaştırılmıştır. Araştırmacıların verileri arasındaki uyum, Miles ve Huberman'ın geliştirdiği (güvenirlik = uzlaşma sayısı / (uzlaşma sayısı + uzlaşmama sayısı)) formülü kullanılarak değerlendirilmiş ve veriler arasındaki uyum hesaplanmıştır. Buna göre araştırmanın güvenilirliğini gösteren uyum katsayısı 0,96 olarak belirlenmiştir. Miles ve Huberman 0,90 ve üzeri bir oranın, güvenilirliği sağladığını belirtmektedir.¹⁸ Dolayısıyla bu araştırmanın iç güvenilirliği sağladığı söylenebilir.

Katılımcı öğrencilerin metafora ilişkin görüşleri, rakam-harf-rakam-harf kodlaması yapılarak aktarılmıştır. Kodlamanın ilk rakamı öğrencinin sınıf seviyesini, sonraki İ harfi ise öğrencinin İHO mezunu; O harfi ise normal ortaokul mezunu olduğunu; sonraki rakam, öğrencinin Google formu doldurma sırasını, son harf de öğrencinin cinsiyetinin baş harfini belirtmektedir. Buna göre **10İ21E** kodlaması, **10.** sınıfta öğrenim gören, **İHO** mezunu, **21** numaralı formu dolduran Erkek öğrenciyi temsil etmektedir.

B. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırma kapsamında yer alan AİHL öğrencilerinin "Arapça dersi"ne yönelik belirttikleri metaforlar ile bu metaforların yer aldığı kategoriler ve temalar tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

1. Katılımcı AİHL Öğrencilerinin Arapçaya Yönelik Sahip Oldukları Algıların Cinsiyet ve Ortaokul Mezuniyetine Göre Dağılımları

Tablo 2'ye göre katılımcı öğrencilerin çoğunluğunun (%66) Arapça algısı olumludur. Kadın (%62) ve erkek (%72) katılımcıların çoğunluğu aynı

¹⁷ Yıldırım - Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 43.

¹⁸ Matthew B. Miles - A. Michael Huberman, *Qualitative Data Analysis* (London: Sage Publications, 1994), 64.

Tablo 2: Yabancı Dil Olarak “Arapça” Kavramına İlişkin Algının Cinsiyet ve Ortaokul Mezuniyetine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Olumlu		Olumsuz		Toplam
	İHO	Ortaokul	İHO	Ortaokul	
Erkek	40	15	14	7	76
Kadın	72	12	39	12	135
	139 (%66)		72 (%34)		211

şekilde olumlu algıya sahiptir. Katılımcı AİHL öğrencileri içerisinde İmam Hatip Ortaokulu çıkışlı öğrencilerin (f=112)’sinin, İmam Hatip Ortaokulu çıkışlı olmayan öğrencilerin ise (f=27)’sinin Arapça ile ilgili olumlu algıya sahip olduğu görülmektedir.

2. AİHL Öğrencilerinin Arapçaya Yönelik Sahip Oldukları Metaforlar

Bu başlık altında öğrencilerin ankete verdikleri cevaplar ve bunların frekans karşılıkları verilecektir. Cevaplar içerisinde herhangi bir eleme yapılmamış, sonuçlar olduğu gibi paylaşılmıştır.

Tablo 3: Yabancı Dil Olarak “Arapça” Kavramına İlişkin Metaforlar ve Frekansları

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Anahtar	12	Dişli	1	Kömür	1	Sarmaşık	1
Acılı Yemek	1	Diyet	1	Kördüğüm	2	Sevgi bakışı	1
Ağlatan düşünceler	1	Düğüm	1	Kral	1	Sevmediğim yemek	2
Altın	2	Eğitici bir oyun	1	Kravat	1	Sirke	1
Anadili	2	Ekmek-Su	1	Kuantum fiziği	1	Sivrisinek	1
Annemin sevgisi	1	El sabunu	1	Kur’ân dili	11	Sokak Köpeği	1
Anlaşılması güç İnsan	1	Elma	1	Kuyu	1	Sonsuzluk	2
Araba	1	Etkinlik	1	Kültür	1	Sözlük	2
Arka plan dili	1	Evren	1	Labirent	1	Su	12
Asansörlü	1	Film	2	Lamba	1	Şarkılar	1

evdeki merdiven							
Ayakkabı çekeceği	1	Gökdelen	2	Matematik	1	Şeker	1
Ayna	1	Gökkuşağı	1	Mozaik	1	Şemsiye	1
Babaannem	1	Görsel hafıza	1	Muhabbet Kuşu	2	Şiir	2
Bağlayıcı bir ip	1	Gül	2	Muz	1	Tanışmadığım insan	1
Bataklık	1	Hava	1	Müzik aleti	1	Trafik	1
Biber	1	Hava Durumu	1	Müzik eseri	1	Tuz	1
Boş kutu	1	Hayat	3	Newton'un kafasına düşen elma	1	Uyurken su içmek için kalkmak	1
Boş sürahi	1	Hazine	1	Okul	3	Uzay	1
Botanik bahçesi	1	Irmak	1	Okyanus	1	Yabancı şehri dolaşmak	1
Böcek	1	Işık	1	Otobüs durağı	1	Yakıtı bitmiş araba	1
Brokoli	1	İbadet	1	Oyuncak	1	Yapboz	1
Bulmaca	2	İlaç	2	Örüntü	1	Yaprak	1
Cam pet	1	İslâm'ın ışığı	1	Pahalı giysiler	1	Yastık	1
Ceviz	1	Kapı	1	Para	1	Yaşam dili	2
Çevirmen	1	Karanlık bir orman	1	Pırasa	2	Yaşamak	1
Çiçek	8	Karışık ara yüze sahip bir uygulama	1	Portakal	2	Yaşlı amca	1
Çubuk kraker	1	Karpuz	1	Psikolojik kitap	1	Yokuş	1
Dağ	2	Kaybettiğim eşyayı	1	Pusula	1	Yol	2

		bulmak					
Deniz	5	Kedi	1	Resim çizmek	1	Yol Ayrımı	1
Ders	4	Kestirme	1	Roman	1	Yürüyen merdivene ters binmek	1
Derya	2	Kılavuz	1	Sakatat	1	Zehir	1
Dikenli gül	3	Kısa hatlı tren	1	Saman	1		
Din	5	Kitap	5	Sanat	1	Toplam	209

Tablo 3'e göre katılımcı öğrenciler, 130'u farklı, toplam 209 metafor üretmiştir. Bu bulgudan hareketle katılımcı Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin yabancı dil olarak Arapçaya dair algılarının çeşitlilik gösterdiği söylenebilir. Katılımcı öğrencilerin en sık başvurduğu metafor, "su" (f=12) ve "anahtar" (f= 12) olup bunu Arapçanın "Kur'ân dili" (f=11) olduğu ifadesi izlemiştir. Daha sonra sırasıyla "çiçek" (f= 8), "din" (f= 5), "kitap" (f= 5), "deniz" (f= 5), "ders" (f=4), "okul" (f= 3), "hayat" (f=3) ve "dikenli gül" (f= 3) metaforları takip etmiştir.

3. AİHL Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Arapçaya Yönelik Sahip Oldukları Metaforların Kavramsal Temalara Göre Dağılımı

AİHL öğrencilerinin yabancı dil olarak Arapçaya yönelik sahip oldukları metaforların kavramsal temalara göre dağılımı tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: "Arapça" Kavramına Dair Metaforların Oluşturduğu Kavramsal Temalar

Sıra	Kavramsal Temalar	İlgili Metaforlar	Frekans (f)	%
1	Bir Araç Olarak Arapça	Anahtar (1), İngiliz anahtarı (1), çevirmen (1), kravat (1), boş kutu (1), kültür (1), roman (1), otobüs durağı (1), ışık (1), asansörlü evdeki merdiven (1), gökdelen (1), ayakkabı çekeceği (1), para (1), pahalı giysi (1), oyuncak (1), su (1), araba (1), şemsiye (1).	18	%10

2	Din dili Olarak Arapça	Kur'ân dili (11), anahtar (7), din (5), su (3), anadil (2), yaşam dili (2), sözlük (2), maneviyatımızın anahtarı (1), hazine anahtarı (1), ibadet (1), ilaç (1), altın (1), İslâm'ın ışığı (1), kral (1), karanlık bir orman (1), çiçek (1), hayat (1), bağlayıcı bir ip (1), kılavuz (1), hava (1), hazine (1), pusula (1), ırmak (1), lamba (1), kestirme (1), portakal (1), kapı (1).	52	%25
3	Çift Yönlü Bir Dil Olarak Arapça	Dikenli gül (3), kitap (2), biber (1), çiçek (2), böcek (1), zehir (1), ayna (1), çubuk kraker (1), brokoli (1), etkinlik (1), okul (1), altın (1), karpuz (1), gül (1), Newton'un kafasına düşen elma (1), şarkılar (1), acılı yemek (1), yastık (1), cam pet (1), boş sürahi (1), bulmaca (1), labirent (1), elma (1), ilaç (1), diyet (1), uzay (1), film (1), sakatat (1), kördüğüm (1), yaşamak (1), yaprak (1), tuz (1), yol (1), hava durumu (1), hayat (1), sevmediğim yemek (1), muz (1), kömür (1).	42	%20
4	Eğlenceli Bir Dil Olarak Arapça	Şiir (2), eğitici bir oyun (1), yapboz (1), kaybettiğim bir eşyayı bulmak (1), botanik bahçesi (1), çiçek (1), görsel hafıza (1), gökkuşağı (1), matematik (1), şeker (1).	11	%5
5	Emek Verilmesi Gereken Bir Dil Olarak Arapça	Çiçek (4), su (3), dağ (2), muhabbet kuşu (2), sanat (1), gül (1), ceviz (1), yabancı şehri dolaşmak (1), örüntü (1), yol ayrımı (1), gökdelen (1), sevgi bakışı (1), müzik aleti (1), müzik eseri (1), uzun yol (1), düğüm (1), resim çizmek (1), sirke (1), kuyu (1), kedi (1).	27	%13

6	Gerekli Bir Dil Olarak Arapça	Su (4), ders (4), okul (2), kitap (3), hayat (1), ekmek-su (1), anadili (1), el sabunu (1).	17	%8
7	Olumsuz His Uyandıran Arapça	Pırasa (2), anahtar (1), film (1), tanışmadığım insan (1), arka plan dili (1), sokak köpeği (1), kuantum fiziği (1), yokuş (1), saman (1), sevmediğim yemek (1), ağlatan düşünceler (1), babaannem (1), bataklık (1), sivrisinek (1), annemin sevgisi (1), kısa hatlı tren (1).	17	%8
8	Sonu Gelmez Bir Dil Olarak Arapça	Deniz (5), derya (2), sonsuzluk (2), okyanus (1), su (1), bulmaca (1).	12	%5
9	Zor Bir Dil Olarak Arapça	Yaşlı amca (1), evren (1), anlaşılması güç insan (1), trafik (1), dişli (1), karışık ara yüze sahip uygulama (1), uyurken su içmeye kalkmak (1), yakıtı bitmiş araba (1), mozaik (1), sarmaşık (1), kördüğüm (1), yürüyen merdivene ters binmek (1), Psikolojik kitap (1).	13	%6
Toplam			209	100

Tablo 4'e göre katılımcı öğrencilerin Arapçaya dair oluşturdukları metaforlar 9 kategoride toplanmıştır. Öğrencilerin yazdıkları metaforlara bakarak Arapçayı en çok (%25) *din dili* kategorisine yerleştirdikleri görülmektedir. Bu kategoriyi %20 ile *çift yönlü dil*, %13 *emek verilmesi gereken dil*, %10 *araç olarak*, %8 *olumsuz his uyandıran*, %6 *zor dil* ve %5'er *eğlenceli dil* ile *sonu gelmez dil* kategorileri takip etmektedir.

Tablo 4'te görüldüğü üzere bazı öğrenciler Arapçanın araçsal yönüne vurgu yapmaktadır. Anahtar, İngiliz anahtarı ve çevirmen metaforları ile ifade edilen bu durum, Arapçanın çok yönlü işlevsel boyutunu ortaya koymaktadır. Bu durum, Kur'an-ı Kerim'in ve Peygamberin hadislerinin anlaşılması için Arapçanın gerekli olması ile açıklanmıştır. Günlük yaşamda kullandığımız kelimelerin Arapça kökenli olması ve Arapçanın diğer İslâmi ilimlere açılan bir kapı niteliğinde görülmesi, Arapçanın alet ilmi olmasına işaret etmektedir. Bu bağlamda değerlendirilebilecek olan lamba metaforu

ile öğrenci, açılacak olan bu kapıdan girdikten sonra arkasında bıraktığı karanlıklara kapısını Arapça ile kapatacağını düşünmektedir. Zira o kapıdan girdiğinde içeride kendisi değer versin veya vermesin kıymetli gördüğü bir şey bulunmaktadır ki bu, hazine metaforu ile ifade edilmiştir. Pragmatik bir araç olarak görülebilecek olan kravat metaforunu veya ironik bir ifade tarzı olarak değerlendirilecek olan ayakkabı çekeceği metaforunu ise Z kuşağının bakış açısını göstermesi bakımından değerlendirmek mümkündür.

Arapçayı tuz, gül ve kömür metaforları ile anlatan öğrenciler, Arapçaya çift yönlü bir bakış sergilemektedir. Ne eksik ne fazla yemeği tadında bırakan tuz, zamanla elmasa dönüşecek olan kömür ve dikenine katlanılması gereken gül; Arapçanın nahiv ve sarf yönüyle öğrencileri hem zorlayan hem de dört beceriden biri olan konuşma becerisi ile güzel ve keyif veren yönünü betimlemektedir. Sarf ilminin kastedildiği anlaşılan diğer metaforlarda Arapça, bir yapboza veya matematiğe benzetilmektedir. Zira yapbozun parçaları yerlerine konulduğunda ve parçada anlamsız olan bütünde anlam kazandığında Arapçanın eğlenceli tarafı ortaya çıkacaktır. Ayrıca kelime çekimleri matematik formülleri gibi düşünülmüş, ezberlenmesi zor olsa bile kalıp ve vezinlerin formül uygulanıp problem çözüldüğünde keyif veren yönü metaforik olarak işaret edilmiştir. Her bir kelime ve harfiyle farklı kelimeler oluşturması bir diğer öğrencinin dünyasına gökkuşağı metaforu ile yansımıştır.

Arapçanın sanat eseri veya müzik enstrümanı metaforu ile betimlenmesi, yetenek gerektiren tüm alanlarda olduğu gibi dil yeteneği olan kişilerce daha kolay öğrenilebileceğini ifade etmektedir. Sürekli ilgilenilmesi gereken bir ameliye olması ise çiçeğin solmaması, muhabbet kuşunun küsmemesi için uzak kalınmaması ve özen gösterilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu çalışmada aynı zamanda Arapçanın İmam Hatip öğrencileri için vazgeçilmez olduğu ekmek, su, okul metaforu ile anlatılmıştır. Bazı öğrencilere göre ise Arapça öğrenmek çok zor veya imkânsızdır. Öğrenciler bunu dağ, deniz, okyanus, evren, sonsuzluk şeklinde betimlemişlerdir. Yol veya uzun yol metaforları da Arapçanın sabır ve uzun soluklu süreci gerektiren meşakkatine ve öğrenilmesi için daha fazla zamana ihtiyaç duyulduğuna işaret etmektedir.

Arapça kelime hazinesi ve gramer yapısı itibarıyla zor bir dildir. Öğrencilerin yokuş, trafik, mozaik, kördüğüm, sarmaşık ve bataklık şeklinde ifade ettikleri metaforlar, Arapçanın bu yönüne yapılan vurgunun tezahürü olarak değerlendirilebilir.

a. Kavramsal Temalar

Yabancı dil olarak “Arapça” kavramına dair katılımcı öğrencilerin ifade ettikleri 195 metafor, dokuz adet “kavramsal tema”ya dönüştürüldükten sonra katılımcı görüşlerinden alıntılar yapılmıştır.

i. Bir Araç Olarak Arapça

Bu tema başlığının altında 18 metafor yer almaktadır. Katılımcılar ürettikleri metaforların gerekçelerini; (Hzİ8E), “Arapça İngiliz anahtarı gibidir çünkü İngiliz anahtarını pek çok yerde kullanabilirsiniz Arapça da bu dünyada sizi fazladan bir şahsiyet diğer dünyada ise herkesle iletişim kurmanızı sağlar.” (HzO8E), “Arapça dünyanın her tarafındaki insanlarla konuşan bir çevirmen gibidir. Çünkü dünyanın her tarafındaki insanlarla iletişim kurabilirsiniz.” (10İ21E), “Arapça kravat gibidir, iyi bir kariyer istiyorsak onu da yanımıza almalıyız.” (10İ113K), “Arapça ayakkabı çekeceği gibidir. Eğer ona sahip olursanız hayatınızda bazı şeyler daha kolay olur, sahip olmazsanız da bir şey kaybetmezsiniz ama yine de ona sahip olmak daha iyi hissettirir.” örneklerindeki gibi ifade etmişlerdir.

ii. Din Dili Olarak Arapça

Bu tema başlığının altında 52 metafor üretilmiştir. Katılımcıların bu kategorideki yanıtlarına şu ifadeler örnek verilebilir; (HzO3E), “Arapça bir anahtar gibidir. Çünkü İslâm’ın ve Müslümanlığın temelleri Arapça ile atılmıştır ve bunları doğru anlamak için bu anahtarı kullanmamız gerekir.” (9İ60K), “Arapça bir anahtar gibidir. Çünkü Arapça hem Kur’an-ı Kerim’in dili olup hem de kendi dilimizdeki birçok kelimenin kökleri Arapçadandır. Yani bir kişi Arapça öğrenirse zihnindeki birçok kilit açılıp daha anlaşılır hale gelecektir.” (10İ264K), “Arapça bir anahtar gibidir. Çünkü İslâmi ilimlerin kapısı ancak Arapça ile açılır.” (11İ266K), “Arapça benim için bir hazine anahtarı gibidir. Çünkü anahtara sahip olsam da olmasam da hazinenin özel ve değerli olduğunu bilirim fakat anahtara sahip olmak bana ayrıcalık ve farklı güzellikler katar buradaki hazineden kastım Kur’ân olduğu için de onu daha iyi anlama ve yorumlama imkânına sahip olurum.” (12İ44E), “Bence Arapça inandığım din olan İslâm’ı daha iyi anlamamı sağlayacak ve başka insanların bana anlatmasına olan ihtiyacımı ortadan kaldıracak bir sözlüktür. Çünkü her ne kadar Müslüman olduğumu söylesem de ana kaynak olan metinlerin sadece çevirisini okudum ve çeviriler temel metinle aynı olmak zorunda değildir. Çeviren kişinin anlama ve ifade etme kapasitesine bağlıdır. Okuduğum metni kendim anlamlandırmak ve dil engeline takılmamak çok büyük bir nimet olur.” (11İ225K), “Lamba diyebilirim. Arapça Kur’ân’ı daha iyi anlamaya yardımcı olur. Ayetlerin manalarına ışık

tutar.” (90242E), “Arapça hayat gibidir çünkü Arapçayı öğrenirsek Kur'ân'ı anlarız Kur'ân'ı öğrenirsek hayatı anlarız.”

iii. Çift Yönlü Bir Dil Olarak Arapça

Bu tema başlığının altında 42 metafor üretilmiştir. Bu kategoriye ait katılımcıların örnek ifadeleri şöyledir: (9İ124K), “Arapça bulmaca gibidir. Çünkü yapabilirsen eğlenceli yapamazsan ise çok zor bir dildir.” (9İ222E), “Hava durumu / bazen güneşli hoş bazen bulutlu ve sıkıcıdır.” (9İ255E), “Muz; kısa süre güzeldir, devam ettikçe soğursun.” (90256K), “Arapça kömür gibidir çünkü zaman geçtikçe ve basınç arttıkça elmasa dönüşür.” (11İ204K), “Arapça tuz gibidir. Onsuz yemek olmaz ama bazen ayarını kaçırsın ve ağzının tadı bozulur.” (9İ186K), “Arapça gül gibidir. Çünkü sevmeyen dikenine katlanamaz.”

iv. Eğlenceli Bir Dil Olarak Arapça

Bu tema başlığının altında 11 metafor üretilmiştir. (10İ11E), “Arapça dersi benim için bir yapboz gibidir. Çünkü her bir parça, yani her kelime ve kural, büyük resmi anlamamı sağlar ve dilin bütünü anlamak için her bir parçayı doğru yerine yerleştirmem gerekir.” (Hzİ224K), “Arapça matematik gibidir. Kullanınca ve doğru yapınca büyük bir zevk verir.” (9İ25E), “Arapça eğitici bir oyun gibidir. Çünkü Arapça öğretilirken hem eğlendirir hem de öğretir, eğitici oyunlarda olduğu gibi.” (11İ176K), “Arapça gökkuşağı gibidir. Çünkü her bir kelime ve her bir harfle farklı kelimeler oluşuyor. Tıpkı mavi ile sarı karıştırılınca yeşil olduğu gibi.”

v. Emek Verilmesi Gereken Bir Dil Olarak Arapça

Bu tema başlığının altında 27 metafor üretilmiştir. (11İ20K), “Arapça sanat gibidir. Çünkü sanatçı becerikliyse anlatılmak istenen tablo anlaşılır lakin yeteneği yoksa kimse ondan bir şey anlamaz, bir faydası da olmaz.” (9İ26E), “Arapça bir gül gibidir. Gülü düzenli sulayıp bakımını yaparsan çok güzel bir gül olabilir ama onu ihmal edip sulamazsan solar.” (9068K), “Arapça narin bir çiçek gibidir. Çünkü sevgi verirseniz size istediğinizi verir ama eğer sevgi vermezseniz size sadece bir ot gibi anlamsız, faydasız bir yük olur.” (90182E), “Arapça muhabbet kuşu gibidir. Çünkü ilgilenip konuşursan o da konuşur, ilgi vermezsen küser.” (9029E), “Arapça bir ceviz gibidir, içine ulaşması zordur ama içine ulaştıktan sonra seni bir nimet bekler.” (9İ126E), “Arapça dağ gibidir çünkü aşmak için önce zorlukla mücadele edip yukarıya tırmanmalısın sonra ise kolay bir şekilde dağdan aşağı inersin.” (9İ134K), “Arapça zor bir müzik aleti gibidir başta uğraştırır ama emek verip çalıştıkça gelişir.”

vi. Gerekli Bir Dil Olarak Arapça

Bu tema başlığının altında 17 metafor üretilmiştir. (9İ241K), “Arapça el sabunu gibidir. Çünkü Türkçeye Arapçadan çok kelime geçtiği için Arapçaya sahip olmamız Türkçeyi (elimizi) daha temiz ve güzel yapar. Ayrıca el sabunları güzel koku yayar ve burna hitap eder, Arapçayı bilmek ise Kur'an okumayı güzelleştirir ve kulağa hitap eder.” (Hzİ99K), “Arapça ekmek ve su gibidir; olmazsa olmazımdır çünkü ben hafızım.” (90161K), “Arapça okul gibi çünkü öğrenmek eğlenceli değil ama mecburi ve gerekli.”

vii. Olumsuz His Uyandıran Arapça

Bu tema başlığının altında 17 metafor üretilmiştir. (11İ228K), “Arapça saman gibidir çünkü ne bir faydasını ne gerçekten iyi öğretilen bir Arapçayı gördük.” (11İ239K), “Arapça babaannem gibi ben ona ne kadar iyi davransam benden nefret ediyor.” (11247K), “Arapça hiçbir zaman sonunu izlemediğim bir film veya dizi gibi. Bunun nedeni ise hep yarım gibi hissettirmesi.” (11İ246K), “Arapça yakınımda olup tanışmadığım bir insan gibi çünkü derslere giriyorum ama Arapçayı keşfetmeye açık olduğum söylenemez.” (110183K), “Pırasa gibidir sebze sevmeyen pırasayı nasıl sevsin?” (110206E), “Arapça çok fazla konuşan olmaması ve aktif kullanılmaması nedeniyle benim hayatımda hep bir arka plan dili gibidir.” (Hzİ227K), “Arapça yokuş gibidir. Çünkü her an ayağın kayıp düşebilirsin.”

viii. Sonu Gelmez Bir Dil Olarak Arapça

Bu tema başlığının altında 12 metafor üretilmiştir. (10İ158K), “Arapça zengin ve derin bir deniz gibidir. Çünkü Arapça çok zengin bir kelime dünyasına ve derin anlamlarda kelimelere sahiptir. Kur'an bu dilde indirilmiştir ve bazı kelimeler, Türkçe birkaç kelimenin ifade ettiği şeyi tek başına ifade eder.” (9İ235E), “Arapça sonsuzluk gibidir. Çünkü her kelimenin kullanılış yerlerine göre farklı anlamları vardır.” (12İ251K), “Arapça deniz gibidir ilerledikçe yeni yerlere yelken açarsın.” (11İ244K), “Arapça okyanus gibidir. Çünkü uçsuz bucaksız bir zenginliğe sahiptir.”

ix. Zor Bir Dil Olarak Arapça

Bu tema başlığının altında 13 metafor üretilmiştir. (10İ120E), “Arapça benim için ortaokuldan beri vakit ve emek kaybı gibidir çünkü devlet kitabından işlenen müfredat ile Arapça gibi zor bir dili haftada iki saat çocuklara dayatıp öğrenmeye değil ezberle yönlendirilmesi beni ömrüm boyunca doğru düzgün birkaç kelime bilmediğim Arapçadan soğutmuştur.” (9İ130K), “Arapça farklı bir dil değil de ayrı bir evren gibidir. Çünkü aşırı farklı ve benzersiz, zor bir dil.” (11İ152K), “Arapça benim hayatımda anlaşılması güç bir insan gibi çünkü onunla meşgul olurken bile onun

dilinden konuşamıyorum onu anlamam zor.” (11İ154K), “Arapça trafik gibidir çünkü çok karışıktır.” (10İ164K), “Dişlilere benzetiyorum; çünkü kompleks bir alet, ayrıca dişlilerin birbirine oturması için aynı türden olması gerekiyor. Her şeyin farklı bir özelliği var bir kelimenin kız ya da erkek olması gibi.” (11İ198E), “Arapça karışık ara yüze sahip bir uygulama gibidir. Çünkü bu dilin alfabesi karışık ve zor.” (9080K), “Arapça benim gözümde mozaik gibi ya da böyle karışık bir şeyler. Çünkü okumaya çalıştığımda kafam karışıyor, alfabede zorlanıyorum.” (1005K), “Arapça yürüyen merdivene ters binmek gibidir. İlerledin sanırsın, ama dönüp de arkana baktığında ilerlemediğini görürsün.” (9İ24E), “Arapça kördüğüm gibidir karışıktır çünkü ilgimi fazla çekmediği için çözmek istemiyorum.”

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, Anadolu İmam Hatip Lisesinde öğrenim gören ortaöğretim düzeyi öğrencilerinin yabancı dil olarak “Arapça” kavramına dair algılarını, metaforlar aracılığıyla tespit etmeyi amaçlamıştır. Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencisi olarak bir kısmının bir yıl hazırlık olmak üzere genellikle ilk iki yıl Arapça, iki yıl da Mesleki Arapça dersini aldığı hâlde bu dili istediği düzeyde öğrenememiş olması, İHO mezunları haricindekilerin ilk defa Arapça ile karşılaşması ve Arapçanın zor olduğu söylentisinin öğrencilerin dünyasındaki olumsuz algısı, öğrencilerin Arapçaya yaklaşımlarını ve geliştirdikleri zihinsel mekanizmaları anlamayı kıymetli kılmaktadır. Zira bu durum öğrencilerin üniversite tercihlerinde etkili olmaktadır. Liseye başladıklarında hasbelkader var olan olumlu tutumun olumsuzla evrilmesi öğretmen, okul vb. konularda sorgulama yapılmasını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda katılımcı öğrencilerin Arapçaya dair algılarındaki benzerliklerin ve farklılıkların belirlenmesi, hem Arapça eğitim-öğretiminin serüveni hem de Arapçaya dinî bir anlam yüklenilmesi açısından anlam kazanmaktadır. Ayrıca bu tespitin 11. ve 12. sınıflardaki öğrencilerin alan dersleri olan siyer, hadis, fıkıh, akaid, tefsir gibi temel disiplinlere yönelik yaklaşımlarını anlama ve bu ilimlere dair literatür kazanmalarına katkı sunma bağlamında din eğitimi açısından alana katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun (%66) Arapça algısı olumludur. Katılımcı 211 AİHL öğrenci içerisinde İmam Hatip Ortaokulu çıkışlı öğrencilerin (f=112)’sinin, İmam Hatip Ortaokulu çıkışlı olmayan öğrencilerin ise (f=27)’sinin Arapça ile ilgili olumlu algıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Katılımcı öğrenciler, 130’u farklı olmak üzere toplam 209 metafor üretmiş, bunlar 9 kategoride değerlendirilmiştir.

Araştırmamızda katılımcı öğrenciler “Arapça” kavramını, çoğunlukla

su (f=12), anahtar (f=12), Kur'ân dili (f=11), çiçek (f=8), din (f=5), kitap (f=5), deniz (f=5), ders (f=4), dikenli gül (f=3), okul (f=3), hayat (f=3), altın (f=2), anadili (f=2), bulmaca (f=2), dağ (f=2), derya (f=2), gökdelen (f=2), gül (f=2), ilaç (f=2), muhabbet kuşu (f=2), portakal (f=2), yemek (f=2), sonsuzluk (f=2), sözlük (f=2), şiir (f=2), yaşam dili (f=2) gibi kavramlara benzettiği tespit edilmiştir.

Araştırmada tespit edilen metaforlardan Kur'ân, hazine, gül, su, hayat, yol, bulmaca, yapboz, dağ, gökkuşağı, çiçek metaforları; bu çalışma öncesinde Şen Yaman'ın İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerine yaptığı araştırmada ulaştığı metaforlarla benzerlik arz etmektedir.¹⁹ Bu çalışmanın metaforları aynı zamanda Özdemir'in üniversite öğrencilerine yönelik yaptığı araştırmadaki okyanus, deniz, derya, bulmaca, labirent, matematik, güneş, kördüğüm, dağ, din metaforlarıyla benzerlik arz etmektedir.²⁰ Yine İlahiyat Fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulgularında ulaşılan dağ, merdiven, deniz, yol, anahtar, okyanus, hayat, su, kapı, yapboz, matematik, kitap, hazine, çiçek metaforları ve kategoriler benzerlik arz etmektedir.²¹

Araştırmamızda öğrenciler, Arapçayı en çok din dili (%25) kategorisine yerleştirmiş, metafor olarak Arapçayı 3. sırada Kur'ân dili (f=11) olarak algıladıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgular, Özdemir'in araştırma bulgularında ulaştığı Arapçanın en çok (%31,3) *manevi önem* kategorisine yerleştirilmesi ile örtüşmektedir.²² Şen Yaman'ın İmam Hatip Ortaokulu öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada²³ ilk sırada Arapçanın *karmaşık ve zor bir dil* olduğu, ikinci sırada *manevi öneme* sahip olduğu bulgusu elde edilmiştir. Arapça dersini seven öğrencilerin (%43) buna gerekçe olarak Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasına yardımcı olmasını söyledikleri araştırma bulgularıyla²⁴ AİHL öğrencileri üzerine yapılan

¹⁹ Şen Yaman, "İmam-Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Arapçaya Yönelik Metaforik Algıları", 341.

²⁰ Özdemir, "Üniversite Öğrencilerinin Bir Yabancı Dil Olarak Arapçaya İlişkin Metaforik Algıları (Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği)", 45.

²¹ Öz - Gür, "Arapçaya Metaforik Bir Yolculuk", 758.

²² Özdemir, "Üniversite Öğrencilerinin Bir Yabancı Dil Olarak Arapçaya İlişkin Metaforik Algıları (Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği)", 43.

²³ Şen Yaman, "İmam-Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Arapçaya Yönelik Metaforik Algıları", 341.

²⁴ Figen Kervankaya, "İmam Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/1 (2014), 130.

araştırmada²⁵ öğrencilerin Arapçayı en çok (%58,6) Kur'an dili olması sebebiyle öğrenmek gerektiğine inandıklarını ifade eden bulgular örtüşmektedir. Öğrencilerin Arapçaya dair bu algıları ile Arapçanın manevi önemi olduğuna dair düşüncenin paralellik gösterdiği söylenebilir.

İmam Hatip Liselerinde Arapça öğretimi üzerine yapılan bir araştırmada öğrencilerin %57'si Arapçayı sevmediğini, ezbere dayalı, çok zor bir dil olduğunu ifade etmiştir.²⁶ Şen Yaman'ın araştırmasında da²⁷ öğrencilerin %31,8'inin Arapça algıları *zorluk ve karmaşıklık* kategorisinde yer almıştır. Araştırmamızda öğrencilerin çoğunluğunun algıları olumlu olmakla beraber üç kategorideki (olumsuz his uyandıran, çift yönlü ve zor bir dil kategorilerindeki) ifadelerde bu bulguyla kısmen de olsa örtüşen ifadeler olduğu söylenebilir. Nitekim zorunluluğu sevmeyen bilinçaltı, dil öğrenme yatkınlığı bulunan bir öğrencinin dahi bu özelliğini fark etmesine engel olacaktır. Aynı zamanda bu durumdaki bir öğrenciye Arapça öğretmeye çalışmak öğretmene de ek bir külfet getirecektir.²⁸ Öğretmenler üzerine yapılan bir araştırmada öğretmenlerin %63,2'sinin, tamamen veya kısmen Arapça öğretiminin-öğreniminin zor ve uzun bir süreç olduğu kanaatini paylaşması manidardır.²⁹

Ülkemizin son yıllarda mülteciler sebebiyle daha kozmopolit bir yapıya büründüğü yadsınamaz bir gerçektir. Arap ülkelerinden ve özellikle Suriye'den gelen mültecilerle günlük hayatta karşılaşılan zorluklar, Arapçanın özellikle Türkiye özelinde önemini artırmıştır. Arapçanın gerekliliğine vurgu yapan öğrencilerin algılarına bu durum; kral, altın, para, hava, hayat, ilaç, pusula, otomobil, su ve el sabunu gibi metaforlar ile yansımıştır. Bu durumun farkında olmayan veya Arapçanın dünyada ihtiyaç hissedilecek bir dil olmadığını ifade eden öğrenciler tarafından ise Arapça; saman, yakıtı bitmiş araba, sivrisinek ve sokak köpeği metaforları ile ifade edilmiştir. Kompleks bir aletin dişlileri şeklinde ifade edilen metafor, Arapçanın iç içe geçmiş gramer yapısını; karmaşık arayüze sahip bir

²⁵ Sevim Özdemir - Gül Şen Yaman, "Anadolu İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Arapça Öz-Yeterliklerine İlişkin Görüşleri", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/38 (2017), 51.

²⁶ Kervankaya, "İmam Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme", 129.

²⁷ Şen Yaman, "İmam-Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Arapçaya Yönelik Metaforik Algıları", 341.

²⁸ Kervankaya, "İmam Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme", 128.

²⁹ Osman Arpaçukuru, "Arapça Dersi Öğretim Programının Uygulanmasına Yönelik Bir Alan Araştırması (Tekirdağ İli/Süleymanpaşa İlçesi Örneği)", *Tasavvur: Tekirdağ İlahiyat Dergisi* 4/1 (2018), 179.

uygulama şeklinde betimlenmesi ise sarf ve nahve dair bu yapıların öğrencilere zor ve karmaşık gelen yönünü aşıkâr etmektedir. Bu zorluk ve öğrendiğini zannetmesine rağmen mesafe kat edememe durumu bir diğer öğrenciye yürüyen merdivene ters bindiğini hissettirmektedir.

Araştırmanın ilginç sonuçlarından biri olarak ifade edilebilecek olan metaforlar ise pırasa, brokoli, sakatat, karpuz, babaanne, annemin sevgisi ve film gibi öğrencilerin iç dünyalarını ve psikolojilerini ortaya çıkaran betimlemelerdir. Zira faydalı olsa bile sevilmeyen bir sebze veya yemek, sevildiği hâlde sevmeyi bilmeyen babaanne, nasıl olduğu anlaşılamayan bir anne sevgisi, arkası yarın tarzında sonu gelmeyen bir dizi film, öğrencilerin Arapça algılarından çok nüktedan yapılarına veya ışık tutulması gereken bazı sorunlarına işaret etmektedir.

Metaforlarla ilgili yapılan araştırmalarının büyük hacmine rağmen düşünce dünyalarının ortaya konması bakımından bazı alanlar hâlâ ilgiye muhtaçtır. Bu çalışma, dil pedagojisinde metafor uygulamaları ve etkileri hakkında yapılacak araştırmalarda atılacak önemli adımların olduğunu imlemektedir.

Arapçanın zorluğuna dair bu araştırmada elde edilen verilerden hareketle Arapça öğretimine dair yeni stratejiler geliştirilmelidir. Öğrencilerin ifade ettikleri olumsuz metaforlar üzerinden, onları bu olumsuzluğa sevk eden sebepler derinlemesine incelenerek olumsuz algının olumlu hâle gelmesi için gerekli tedbirler alınabilir. Tespit edilen metaforik algılar bağlamında Arapça öğretimi öncesi eğitimcilerin öğrencilerin kafalarındaki olumsuz algılarla ilgili tedirginlikleri giderecek bilgilendirici bir ön açıklama yapmaları yararlı olacaktır. Arapça dersine giren öğretmenlerin ilk derste öğrencilerin hedef dile yönelik algılarını tespit etmeleri; öğrencilerin bu dili kabullenmelerini ve öğrenmeye motive olmalarını sağlayacağı gibi izleyecekleri stratejiler; dersi sıkıcılıktan kurtarmak, eğlenceli hâle getirmek, kolaylaştırıcı yöntemler izlemek, daha etkili ve verimli işlemek noktasında öğretmenlere rehberlik edecektir. Nitekim yapılan araştırmalarda hedef dil ve anadil arasında benzerlik kurularak yapılan dil öğreniminin başlangıç sürecinde öğrencilerin hızlı öğrenmesini sağladığı ifade edilmiştir.³⁰

İletişimsel yaklaşımla birlikte gelişen öğretim modeline uygun olarak Arapçanın din dili vasfına hizmet edecek şekilde derslerde âyet ve hadislerin

³⁰ Catherine E. Snow - Marian Hoefnagel-Höhle, "The Critical Period for Language Acquisition: Evidence from Second Language Learning", *Child Development* 49/4 (1978), 1124.

kelime mealine ve dersin muhatabı olan öğrencilerin ilgisini çekecek içerikteki metinlere yer verilmelidir. Arapça öğretiminde öğrenci merkezlilik esas alınmalı, imkân dâhilinde seviye sınıfları yapılmalıdır. AİHL Arapça (9.-10.) ve Mesleki Arapça (11.-12.) öğretim programında yer alan becerilerin tümü, dilin tüm özelliklerine uygun bir şekilde ele alınmalıdır. Bilişsel ve duyuşsal alana dair eğlenceli etkinlikler ve lise seviyesindeki öğrencileri etkileyici dijital içerikler üretilmelidir.

Çalışmanın diğer AİHL’lerde özellikle Arapça hazırlıklı proje okullarında da yapılarak sonuçlarla ilgili karşılaştırmalara gidilmesinin Arapçanın etkili öğretimi için bulgular üzerinden yeni, özgün ve öğrenci merkezli stratejiler geliştirmeye katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Hakem: Dış, Bağımsız.

Teşekkür:

-

Beyanname:

1. Özgünlük Beyanı:

Bu çalışma özgündür.

2. Yazar Katkıları:

Fikir: HU-YES; **Kavramsallaştırma:** HU-YES; **Literatür Taraması:** HU-YES; **Veri Toplama:** HU-YES; **Veri İşleme:** HU-YES; **Analiz:** HU-YES; **Yazma – orijinal taslak:** HU-YES; **Yazma – inceleme ve düzenleme:** HU-YES.

3. Etik Kurul İzni:

Bu çalışma için etik kurul izni, Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun 11.06.2024 tarihli ve 2024/7 numaralı kararı ile alınmıştır.

4. Finansman/Destek:

Bu çalışma herhangi bir finansman ya da destek almamıştır.

5. Çıkar Çatışması Beyanı:

Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedirler.

KAYNAKÇA

Akturan, Ulun - Esen, Atakan. “Nitel araştırma yöntemleri”. *Fenomenoloji*. 83-98. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2008.

Arpaçukuru, Osman. “Arapça Dersi Öğretim Programının Uygulanmasına Yönelik Bir Alan Araştırması (Tekirdağ İli/Süleymanpaşa İlçesi Örneği)”. *Tasavvur: Tekirdağ İlahiyat Dergisi* 4/1 (2018), 167-190.

- Hanauer, David I. "Meaningful Literacy: Writing Poetry in the Language Classroom." *Language Teaching* 45/1 (2012), 105-115. <https://doi.org/10.1017/S0261444810000522>
- Kervankaya, Figen. "İmam Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme". *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/1 (2014), 125-134.
- Limon, İbrahim. "9. ve 10. Sınıf öğrencilerinin Yabancı Bir Dil olarak İngilizce'ye yönelik Metaforik Algıları". *International Journal of Social Sciences and Education Research* 1/2 (2015), 445-459.
- MEB. "Öğretim Programları". <https://dogm.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/14>. 2024. Erişim 21 Haziran 2024
- MEB. İlköğretim Arapça Dersi (2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı, İlköğretim Arapça Dersi (2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı. *İlköğretim Arapça Dersi (2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı* 82 (30 Kasım 2016).
- Miles, Matthew B. - Huberman, A. Michael. *Qualitative Data Analysis*. London: Sage Publications, 1994.
- Mudra, Heri - Aini, Nurul. "'English Learning Is Like...': Metaphorical Perceptions of Prospective English Teachers about Language Learning Process". *JEELS (Journal of English Education and Linguistics Studies)* 7/1 (2020), 69-90.
- Öz, Nedim - Gür, Ahmet. "Arapçaya Metaforik Bir Yolculuk: Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Yabancı Dil Algısı". *Hitit İlahiyat Dergisi* 22/2 (30 Aralık 2023), 745-761. <https://doi.org/10.14395/hid.1322073>
- Özdemir, Sevim - Şen Yaman, Gül. "Anadolu İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Arapça Öz-Yeterliklerine İlişkin Görüşleri". *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/38 (2017), 35-70.
- Özdemir, Sevim. "Üniversite Öğrencilerinin Bir Yabancı Dil Olarak Arapçaya İlişkin Metaforik Algıları (Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği)". *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 38 (2017), 31-57.
- Snow, Catherine E. - Hoefnagel-Höhle, Marian. "The Critical Period for Language Acquisition: Evidence from Second Language Learning". *Child Development* 49/4 (1978), 1114-1128. <https://doi.org/10.2307/1128751>
- Şen Yaman, Gül. "İmam-Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Arapçaya Yönelik Metaforik Algıları". *Akademik Sosyal Araştırmalar*

Dergisi 47 (2017), 335-350.

TDK. “metafor”. *Türk Dil Kurumu*. 2024. Erişim 20 Haziran 2024.
<https://sozluk.gov.tr/>

Veliz, Leonardo - Smith, Scott. “On the Teachability of Figurative Language: Teachers’ Perceptions of the Role of Metaphor in English Language Teaching in Chile”. *Colombian Applied Linguistics Journal* 23/2 (2021), 141-154.

Yıldırım, Ali - Şimşek, Hasan. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 10. Basım, 2016.

METAPHORICAL PERCEPTIONS OF ANATOLIAN IMAM KHATIP HIGH SCHOOL STUDENTS TOWARDS ARABIC

 Hasan UÇAR^a

 Yunus Emre SAYAN^b

Extended Abstract

Metaphor means explaining an unknown thing by analogy with a known phenomenon and this has recently been used in education. This will pave the way for efforts to facilitate language teaching in Arabic. In foreign language teaching, metaphors are used to reveal students' perceptions of foreign language and the process of learning this language. Metaphors are also a guide in determining instructor's attitudes. As a matter of fact, positive metaphors about the language in students' world affect the language learning process positively. On the other hand, negative metaphorical perceptions can negatively affect language teaching. As a matter of fact, some students encounter Arabic for the first time in high school. The rumour that Arabic is difficult creates a negative perception in the students' world. In this context, metaphors make it valuable to understand students' approaches to Arabic and the mental mechanisms they develop.

This research was carried out according to the views of students taking Arabic and Vocational Arabic courses at Anatolian Imam Khatip High School, a project school in the 2023-2024 academic year. The research was conducted with phenomenological design. The students were asked as a foreign language "Arabic is like Because", and the data was obtained by collecting them. As a result, it was determined that 209 metaphors were developed about Arabic lesson. These metaphors were categorized in 9 different ways. These results were discussed within the scope of the study by including student opinions. The metaphors were considered that as the most appropriate methods and strategies for Arabic

^a Corresponding Author, Assoc. Prof., Selçuk University, ucarhasan42@hotmail.com

^b Assoc. Prof., Ministry of National Education, ysayan@gmail.com

learning and teaching. Prior to this study, metaphor studies on foreign language were conducted at secondary school and university levels. This study was conducted for high schools, which is the education level between the two. This study will fill a gap in order to see students' approaches to language before university preferences.

In our study, the students placed Arabic mostly in the category of language of religion (25%) and expressed that they perceived Arabic as the language of Qur'an (f=11) in the third place as a metaphor. These findings coincide with the studies conducted in secondary schools and universities before this study. Because in the previous studies, the first finding was that Arabic is *a complex and difficult language* and the second finding was that it has *spiritual importance*. The fact that Arabic helps to understand the Holy Qur'an is the reason for this attitude of the students (43%) who like the course. On the other hand, in a study conducted on Arabic language teaching in Imam Hatip High Schools, it was found that 57% of the students do not like Arabic. 63.2 per cent of Arabic teachers state that Arabic teaching is difficult in whole or in part. This research shows the concrete equivalents of their thoughts. It is an undeniable fact that this situation will make education difficult. Because the subconscious mind, which learns that Arabic is difficult, will stay away from it. Moreover, it will prevent even a student who has a predisposition to learn the language from realising this feature. At the same time, trying to teach Arabic to a student in this situation will bring an additional burden to the teacher.

Our country has become more cosmopolitan in recent years due to refugees. The difficulties encountered in daily life with refugees from Arab countries, especially Syria, have increased the importance of Arabic, especially in Turkey. This situation was reflected in the perceptions of the students who emphasised the necessity of Arabic with metaphors such as king, gold, money, air, life, medicine, compass, automobile, water and hand soap. The students who were not aware of this situation or who stated that Arabic was not a language that would be needed in the world expressed Arabic with the metaphors of straw, a car that ran out of fuel, mosquito and stray dog. The metaphor expressed as the gears of a complex tool reveals the intertwined grammatical structure of Arabic. The situation of not being able to make progress despite thinking that he has learnt makes another student feel that he is riding the escalator upside down.

The metaphors that can be expressed as one of the interesting results of the research are the descriptions that reveal the inner worlds and psychologies

of the students such as leek, broccoli, offal, watermelon, grandmother, mother's love and film. Because a vegetable or food that is not liked even though it is useful, a grandmother who does not know how to love even though she is loved, a mother's love that cannot be understood, a series of endless films point to the students' witty structures or some problems that need to be projected rather than their Arabic perceptions.

As a result, based on the results obtained in this study about the difficulty of Arabic, new strategies for teaching Arabic should be developed. Through the negative metaphors expressed by the students, the reasons that lead students to this negativity can be examined in depth and necessary measures can be taken to turn the negative perception into a positive one. In the context of the detected metaphorical perceptions, it would be useful for educators to make preliminary explanations to eliminate the uneasiness about the negative perceptions in students' minds. Arabic language teachers' determining students' perceptions of the target language in the first lesson will enable students to accept this language and motivate them to learn it. In addition, these metaphors will guide teachers to save the lesson from boredom, to make it fun, to follow facilitating methods, and to teach the lesson more efficiently. As a matter of fact, it has been stated in the researches that language learning by establishing similarities between the target language and the mother tongue enables students in the beginning process to learn quickly.

Keywords: Department of Arabic Language and Rhetoric, Metaphor, Language teaching, Foreign language, Anatolian Imam Khatip High School.

Peer-review: External, Independent.

Acknowledgements:

-

Declarations:

1. Statement of Originality:

This work is original.

2. Author Contributions:

Concept: HU-YES; **Conceptualization:** HU-YES; **Literature Search:** HU-YES;

Data Collection: HU-YES; **Data Processing:** HU-YES; **Analysis:** HU-YES;

Writing – original draft: HU-YES; **Writing – review & editing:** HU-YES.

3. Ethics approval:

Ethics Committee Approval for this study was obtained with the decision of

Selçuk University Social and Human Sciences Ethics Committee dated 6.11.2024 and numbered 2024/7.

4. Funding/Support:

This work has not received any funding or support.

5. Competing interests:

The authors declare no competing interests.

